

Het gezin van de jongen die op school door zijn leraar zwaar werd 'aangepakt', heeft het lastig met reacties deze dagen. Armlastig, problematisch, marginaal... 'We zijn vooral een gezin dat wordt vergeten', zegt mama Sonja. 'Daarop is het makkelijk afgeven. We hebben zelf moeten vragen aan de school om langs te komen en uitleg te krijgen. We zijn kwetsbaar, men kent ons niet. Bij ons zet men bij het woord gezin het woord 'probleem' ervoor in plaats van 'nieuw samengesteld'. Waarom?' door marijke Libert / Foto Jonas Lampens

Niemand komt aan mijn kinderen

Acht kinderen in huis, zeven slangen in een terrarium, een bejaarde pitbull die het gebit schaaft aan de spijlen van de buitendeur. Een moeder en een vader runnen in een afgemeten woonruimte drie soorten kroost, die matchen, hoe dicht ook opeengepakt. In het net ingerichte huis staat in de keuken een takenbord: opruimen, afwassen, tafel dekken. Iedereen moet meedoen, anders gaat het niet. Moeilijkst blijft uitleggen aan bezoekers, zoals ons, hoe dat zit met die vele kinderen: vier uit een relatie met de eerste man, twee kinderen met de tweede en de kinderen uit een vorige relatie van de nieuwe vader, die mondjesmaat bij stiefma Sonja komt aankloppen om er te mogen wonen. "Omdat het hier gezellig is" zegt Stefany (15), driftig tikkend op de pc in de woonkamer, tussen haar berichten aan 1.200 netlogvrienden door.

Hier gebeurt alles met velen, is alles in het groot. Dagelijks zit Sonja met tien aan tafel, elke nacht slapen in één slaapkamer boven vier jongens, in die ernaast drie meisjes. De jongste van twee jaar oud slaapt bij zijn ouders. En Jonathan, de zoon die in het nieuws kwam, wil nu ook naar huis terugkomen. Sonja: "Dan moeten we verhuizen of dat huis barst hier uit zijn voegen. Het staat nu al vol stapelbedden boven. Uiteraard is Jonathan welkom. We zien hem doodgraag. Je had mijn man moeten zien wenen toen op tv die beelden kwamen. Het ligt extra gevoelig bij hem, wegens het werk dat hij doet. Metselen. Jawel, mijn man is metselaar, hij werkt dagelijks met de mortel waar ze mijn kind, zijn stiefzoon in duwden. Het was Jonathans grote droom, mee werven te doen met mijn man, iets te bouwen, muren, huizen."

Sonja koestert tijdens het praten de hele tijd haar jongste zoon. Dichtbij, op schoot, in de armen. Marley, heet hij, het liefste en deugnietachtige exemplaar uit de reeks 'kinderen met de ypsilon', zo noemt Sonja ze. "Mijn nieuwe man heeft dat graag, kinderen die eindigen op 'y'." En ze somt trots op. "Kelly, Stefany, Cherley, Silvy, Ziggy en Marley. We zijn fan van Bob Marley. We hebben ook één van de slangen naar hem genoemd. Bob. Raar maar waar, de lievelingsslang van Marley. Hé jongen." Marley showt het ons later, als een baby-korenslang zorgzaam uit de glazen bak wordt getild en aan hem gegeven. "Bob" zegt Marley en aait het beest. Sonja kijkt vertederd toe. "Ik zie mijn kinderen even graag. Allemaal. En het zijn er veel, ik weet het. Onze liefde geraakt blijkbaar niet op. Al is het soms moeilijk iedereen tegelijk aandacht te geven."

Maar Jonathan zit wel op internaat, proberen we.

Sonja: "Het heeft met een praktische regeling te maken, met de vader die in de buurt woont. Zo kon hij Jonathan meer zien. Maar er is nog iets anders natuurlijk. Jonathan heeft gedragsproblemen, adhd en een mentale achterstand. Hij kreeg een hersenbloeding toen hij drie maanden oud was en lijdt net als zijn vader aan die ziekte... hoe zeggen ze dat. (twijfelt) De ene keer blij zijn en dan weer donkere gedachten hebben. Manisch-depressief. Hij kan ineens weglopen als het hem niet gaat. Ik kan er moeilijk achteraan, hé, wie blijft dan bij de kinderen?"

"Jonathan wordt echter geholpen. Hij krijgt medicijnen zoals Risperdal (een antipsychoticum, ML) en nog een paar dingen. Die jongen heeft naast zijn afwijking ook al veel meegemaakt, met die vroegere relatie, door die onevenwichtige vader, die nu in de psychiatrie zit. Heel heftig was het hier vroeger, maar de rust keerde terug in huis, sinds acht jaar, dankzij mijn nieuwe man.

"Tot twee weken geleden. Op school was het filmpje opgedoken van die leraar. Toen moest Jonathan wel iets zeggen over die feiten van eind vorig jaar. Hij is vorig weekend hier thuis geweest. Ik heb hem gevraagd: waarom, jongen, heb je dat nooit gezegd? Hij zei: 'Ik had daar bang van.' Sinds anderhalve week is hij totaal van de kaart. Elke keer weer dat ze dat filmpje tonen op tv, spurt hij naar buiten. Het is alsof nu pas doordringt wat hij meemaakte. Elke avond krijg ik sms'jes in de zin van 'mama ik kan niet slapen'. Ook voor ons waren die beelden confronterend. Ik had nooit gedacht dat het zo ruw zou zijn, zo bruut. Je hoort je kind kressen op tv. Al mijn kinderen zitten er nu mee en niemand begeleidt ons. Ik praat wel veel met de gasten. Ze zijn open, gelukkig maar. (verheft haar stem) En dan krijg je bovenop: het gaat om een probleemgezin. Hoezo? Omdat ik een nieuw samengesteld gezin heb, omdat ik een kind met gedragsproblemen heb, leid ik toch geen probleemgezin?"

Kunt u er inkomen dat sommige mensen uw organisatie thuis een beetje gecompliceerd vinden?

"De kinderen zelf vinden dat niet. Zij zijn het gewoon en ze leven hier blij met elkaar. Is dat niet het belangrijkste? Pas op, makkelijk is het niet. De kinderen zijn gekwetst. Niet alleen door wat nu gebeurt. Ze hebben ook scheidingen meegemaakt. Al onze kinderen hebben aandacht nodig, net zoals in een ander gezin dat zich herstelt. Ze verwachten veel van mij, ik ben ook hun fulltime mama. Mijn jongste is er twee en er komt misschien nog een kind bij, nog eentje uit die vorige relatie van mijn man. Ik was al bij hun papa van toen ze nog klein waren. Ze zien me als hun moeder. Aan tafel hebben we nu net genoeg plaatsen. Twee kinderen zitten op de hoek. Maar het lukt ons, dus laat maar komen, ook Jonathan als het moet.

"Toch zal het moeilijk zijn om bij hem te helpen verwerken wat hij meemaakte. Hij is emotioneler dan anders. Dan wordt hij heel erg stil. Hij knuffelt me hard als hij weer vertrekt naar het internaat. Hij zei vorig weekend ineens 'dank je mama, voor wat je hebt gedaan voor mij'. En dan hoort zo'n jongen ineens dat zijn vader uit de psychiatrie ontsnapte, bedreigingen deed naar die leraar toe en later weer werd opgepakt. Verwarring. Het raakt die jongen allemaal heel diep. Soms denk ik: ach, laat ze gewoon allemaal naar hier komen, dicht bij mij, ik moet hen toch beschermen. Maar bij Jonathan twijfel ik iets meer. Omdat hij die gedachten heeft in zijn hoofd. Kan ik daar wel goed mee om? Zie ik de dingen genoeg? Vooral dat gedrag, hoe moet ik daarop inspelen? Hoe gepast reageren?"

Kunt u zich inbeelden dat een leraar met tien onberekenbare Jonathans in een klas begint te flippen?

"(kijkt verbaasd). Wa zegde gij nu? Ik sta hier soms ook in moeilijke situaties, andere ouders hebben dat toch ook? Die dan toch niet wild rond zich beginnen te slaan? Ik ga naar buiten als het met te veel wordt, ga een sigaretje roken. Wie denkt eraan op zo'n moment ook maar aan om een kind te mishandelen? Ik zou het niet kunnen en ik aanvaard het ook niet van iemand anders. Ik kan geen compassie en geen begrip hebben voor die leraar. Hij had maar moeten nadenken. Niemand komt aan mijn zoon, niemand komt aan een van mijn kinderen.

"Maar ik wil uitleg, geen schadevergoeding. Hoe kan je dat ook vergoeden? Die zo al zwakke jongen van mij, veertien maar met het verstand van een negenjarige, heeft een trauma voor de rest van zijn leven. Die beelden krijgen we niet meer weg uit dat hoofd. Ik voel me ook zo schuldig de laatste tijd. Ik kan hem alleen maar vastpakken en hem voelen en zeggen: je mag elke avond bellen, ik blijf dicht bij mijn telefoon. En het doet verdomde pijn als hij weer vertrekt. Ik zie mijn kinderen allemaal graag, hé, daar mag niets mee gebeuren. Het enige wat je als moeder kan doen is hen beschermen. Thuis lukt dat, maar blijkbaar is het daarbuiten gevaarlijk en daar sta ik dan machteloos tegenover."

Kom je zelf uit een groot gezin?

"(twijfelt). Kijk, niemand weet het eigenlijk, maar... Ik heb zelf altijd in een pleeggezin verbleven. Mijn vader ken ik niet, mijn moeder woont kilometers verderop, ik zie haar bijna nooit. Ik weet pas sinds mijn dertiende dat ze bestaat. Ik heb een broer en een zus rondlopen die ik nog nooit ontmoette. De zus is geadopteerd en ik kan haar onmogelijk vinden. Ik heb dus ook mijn deel meegemaakt, maar ik heb altijd gezegd: dat mogen die van mij nooit meemaken. Daar zorg ik zo goed en kwaad het gaat voor. En... lap... komt net mijn kleine dat tegen.

"Ik ben niet anders dan de rest omdat ik in een pleeggezin verbleef. Ik sta voor mijn kinderen, ik scherm hen af van moeilijke dingen. Sommige mensen vragen aan mij: hoe doe je dat? Tja, hoe doe ik dat? Ik weet het wel waarom ik me inzet. Ik doe nu wat mijn moeder nooit heeft gedaan. Ik vind ook dat ik daarin slaag. Anders zouden ze niet allemaal naar hier komen, zelfs de kinderen die biologisch niet van mij zijn, zoeken dit nest op. Iets trekt hen blijkbaar naar hier. En dan durf ik zeggen dat ik geslaagd ben. Er zijn zoveel gezinnen waarvan ik hoor: die gasten wonen daar wel, maar die moeder ziet niet naar hen om, die is altijd maar weg, op café en zo. Ik ben hier de hele tijd, probeer aan elk kind zo veel als mogelijk aandacht te geven. Soms is dat moeilijk, als er eentje problemen heeft, maar ik probeer het altijd opnieuw.

"De meeste en de beste hulp komt van binnenin. Van mijn man en de kinderen zelf. Weet je, ik heb ooit in het ziekenhuis gelegen twee jaar geleden. Mijn man werkte overdag. Mijn oudste was toen zestien en zij heeft de boel gerund. Ze heeft voor de kinderen gezorgd. Eten gemaakt elke dag. Toen ik thuiskwam was mijn huis van boven tot onder schoongemaakt. Zestien jaar oud en die verantwoordelijkheid kunnen nemen! Mijn kinderen zijn zelfstandig, zelfs dat kind van zes doet mee in de ploeg. Intussen worden we uitgedaagd, door die feiten op school, maar ook door de crisis in het algemeen. Het leven wordt duurder, ik merk dat dag na dag. Ik ben net terug van de winkel. Vijftig euro uitgegeven, alleen om vanavond eten op tafel te krijgen en beleg te hebben voor morgen op de boterham. Wij moeten elke maand zien dat we er komen."

Wat doe je met een buitenwereld die uw soort gezin catalogiseert als 'marginaal', die zegt: dat ze dan stoppen met kinderen te kopen. Ze komen er zo al niet.

"Ik ben toch gestopt? Marley was de laatste. Anderzijds: als ik er met mijn nieuwe man die ik zo graag zie en bij wie ik die rust vond ook nog twee kinderen wou, is dat niet mijn zaak? Wij leven graag met zovelen bijeen, wij vinden dat tof. Mijn man komt ook uit een gezin van negen, we hebben vrienden die zestien kinderen hebben. Stel je dat voor. Blijkbaar kan ik ook aan negen kinderen liefde geven. Hoe moeilijk ook, hoe geschapen, zwak of sterk. Al mijn kinderen zijn me evenveel waard."

n Mama Sonja met haar jongste zoon Marley, stiefdochter Stefany en korenslang Bob. 'Een nieuw samengesteld gezin is toch geen probleemgezin?'

© De Persgroep Publishing